

Obama en Sarkozy: lessen in leiderschap

Column 09-03
Tom Eijsbouts

FD 30/01/09

Dat is niet ten onrechte, want zowel Obama als zijn verkiezing, de man zowel als de gebeurtenis, is van zeldzame klasse. Maar het is ook hachelijk. Stel je voor dat er wat met Obama gebeurt. Dan is de ellende, om te beginnen in de financiële wereld, niet te overzien.

De eerste taak van de nieuwe president is dus om het krediet van zijn persoon en zijn verkiezing weer te spreiden over de institutionele en politieke omgeving, om het spel weer te verdelen, kun je zeggen. Dat betreft ook Europa.

Van de drie kwaliteiten van leiderschap is die van spelverdeling het vaakst door de commentatoren veronachtzaamd. De andere twee zijn meer sprekend. De kunst van initiatief, van vooruitzien, klaarstaan, het moment afwachten en pakken, is spectaculair. Ook de gave om te zorgen dat de initiatieven op den duur resultaat opleveren, is boeiend. Maar zonder spelverdeling gaat het niet. Terwijl George W. Bush

op alle drie de terreinen faalde, kon men Obama's topklasse nog voor zijn verkiezing aan zijn campagne aflezen. Maar klasse is nog geen resultaat; daar zijn bovendien tijd en geluk voor nodig.

Er is een vergelijking te maken tussen Obama en de Franse president Sarkozy en vooral diens optreden de laatste maanden als voorzitter van de Europese Unie. Sarkozy is niet van de klasse van Obama en had ook geen vers krediet. Maar geholpen door de omstandigheden haalde hij meer uit zijn functie dan wie ook gedacht had. En terwijl nu ieder Sarkozy prijst om zijn dadendrang en initiatief, zijn die niet eens de grootste kracht van de man.

Van de kwaliteiten van leiderschap is die van spelverdeling het vaakst veronachtzaamd

Integendeel: hij is te ongeduldig en kan het moment niet afwachten. Dit keer had hij vrouw Fortuna aan zijn kant, die zorgde dat grote momenten hem in de schoot werden geworpen: Georgië, de financiële crisis en de klimaatcrisis. Dit is overeenkomstig de leer van Niccolò Machiavelli, die schrijft dat Fortuna het best kan opschieten met de onstuimige heerser. Het staat in zijn meest beruchte boek *De Prins*.

In zijn betere boek, de *Discorsi*, schrijft Machiavelli ook over de functies van spelverdeling en uitvoering. Het is eigenlijk verrassend hoe sterk Sarkozy juist op deze gebieden te werk ging. Terwijl velen hem als een dadendriftige solist zien, was hij in feite onophoudelijk bezig alle levende krachten in de Brussel in te pakken en onder druk te houden. Dat waren vooral de lidstaten (als onderdeel van de Unie), de Brusselsese instellingen en het Europees Parlement. Uiteindelijk voerde hij al zijn plannen door,

met meer of minder aanpassingen. Hij was ook spelverdeler dus, en resultaatsspelers. Al doende gaf hij de Europese Unie een nieuwe perspectief: dat van een werkelijke regering.

Sarkozy is president af. Terug naar Obama. In eigen land stuit die bij zijn pogingen tot spelverdeling juist op de eerste taak: weerstand van de Republikeinen. Het is voor ons spannend te zien hoe hij die weerstand in eigen land opruimt, want ook in Europa rijst het eerste verzet. Eigenlijk maakt dat de situatie voor ons extra spannend. Een nieuwe situatie is in wording tussen de VS en Europa. Hoe gaat Obama in Europa zijn krediet inzetten om de landen en instellingen hier tot samenwerking en tot grotere medewerking te dwingen?

.....
Tom Eijsbouts is hoogleraar Europees constitutioneel recht en zijn geschiedenis aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam.